

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

NYHETERNA 1930

HAR NU INKOMMIT HOS HARRES

Dräkter

från Kr. 39:50 till
150:—

Kappor

från Kr. 29:50 till
265:—

Siden- & Ylleklädningar

alla prislägen

Konfirmationskappor

från Kr. 29:50
till 75:—

Impregnerade Kappor

från Kr. 15:50
till 139:—

OBS.!

Harres har
det största lager.

Ludvig
Harres
VÄSTERLÄNGGATAN 28

OBS.!

Harres har
fördelaktiga priser

Söder-
köpings
Brunn
och
Bad

Säsong 1 Juni — slutet Augusti

REUMATISM	Modern behandling.
HJÄRTSJUKDOMAR	Förstklassiga bad.
SOCKERSJUKA	Diatermi, kvarts.
NERVSJUKDOMAR	Massage, sjukgymn.
ALLM. KLENHET	Gott bord, dietmat.
KONVALESCENS	
M. M.	

Överläkare: D:r FREDRIK SUNDELIN, Malmö
Upplysningar genom Kamrerkontoret, Söderköping, tel. 22.

Ungdomens Bibliotek

innehåller nu •
12 olika band •

I. Från Faraonernas land. Av Karin Johnsson.	VII. Snapphanarna. Av Harald Johnsson.
II. Sigurd Jorsalafare. Av P. O. Arcadius.	VIII. Jeanne d'Arc. Av Hugo Gyllander.
III. Från Iao till Pytagoras. Av Anna M. Roos.	IX. Mannen med lädermasken. Av A. M. Roos.
IV. Från Miltiades till Alexander. Av A. M. Roos.	X. Guldlandets erövring. Av H. Johnsson.
V. Från Zenon till Cicero. Av Anna M. Roos.	XI. Främlingsfolket från Degerforsa. Av Frida Åslund.
VI. Normandie. Av C. A. C. Lewenhaupt.	XII. Tempeltornet. Av H. Johnsson.

Pris häft. pr ex. 2:75. Grönt skinnband 4 kr.

Utmärkta läseböcker för fortsättningsskolor, högre folkskolor och andra läroanstalter. Synnerligen värderika och intressanta. Rekvirera i närmaste bokhandel eller direkt från

Svensk Läraretidnings Förlag, Sthlm C.

HERTHA

ÄRGÅNG XVII

APRIL 1930

HÄFTE 4

Drottning Victoria.

Kanske äro de inte många som minnas den 1 oktober 1881, den dag då kronprinsessan Victoria gjorde sitt intåg i Stockholm. Vigseln hade försiggått i Karlsruhe och det unga paret hade därefter rest hem till Sverige och efter några dagars vistelse på Drottningholm kommo de sjöledes därifrån och stego iland på Riddarholmen. Aldrig kan jag glömma den våg av entusiasm som slog kronprinsessan till möte, inte bara Stockholm utan hela landet gick i en fullkomlig feber av förtjusning. På kvällen efter intåget publicerades, genom en förlåtlig indiskretion av telegrafverket, ett telegram från den unga prinsessan till hennes mor, ett telegram fullt av hänförd tacksamhet över mottagandet och över hennes stora lycka.

Det visade sig snart att den allmänna opinionen haft rätt, och att kronprinsessans ankomst verkligen var något att glädjas över. Det var en god människa som kom till oss, god, intelligent, väl beredd för sitt kall och med en fast vilja att så långt på henne berodde fylla detta. Och under några år var allt ljust och lyckligt, men så kom sjukdomen och så blev prinsessans liv en enda seg och lång kamp mot denna. Men hon gav sig inte, det var viljekraft hos vår drottning. Så länge hon kunde gick hon den pliktens väg hon utstakat för sig. Hennes dagar fylldes av rastlöst arbete, och hon kände Sverige, svenskarna och våra förhållanden bättre än många som alltid bo här. Hon tog en varm del i allt som rörde oss, och hennes hjälperksamhet var storartad, klok och vidsynt. Sina yttre, rent representativa plikter fyllde hon makalöst. Att se henne t. ex. på en slottsfest i hela prakten av sin personlighet, det var en syn man aldrig glömmet.

Men kanske var hon ändå vackrare på en syförening på slottet för sina fattiga gummor. Med sin egendomliga snabba gång flyttade hon sig från den ena gruppen till den andra, talade med alla sina gäster med sin mjuka varma röst, som gick från hjärta till hjärta. Hon tog del i deras intressen, deras förhållanden. Var hon gick fram strålade alla upp, men hon fick betala dessa stunder med timmar av lidande. När hon med full vetskap om att resan medförde fara för hennes liv dock kommit hem till kungens 70-årsdag, satt hon under den stora sångarhyllningen för kungen på borggården i ett fönster vet-

tande ditut. När sångarna kommo under fund med att hon var där vände de sig helt spontant med en hyllning också till henne, i vilken hyllning den samlade folkmassan instämde med kraftiga hurrarop. Till tack viftade drottningen med sin näsduk, så länge hennes svaga krafter tillåto, men så hade hon brutit i gråt och sagt: "Tänk att de komma ihåg mig. Vad jag är lycklig". Och det var hennes avsked från Stockholm.

LIZINKA DYRSSEN.

Utsikterna på kontorsbanan just nu.

Det är alltid vanskligt att tala om utkomstmöjligheter på en bana, och detta gäller i synnerhet kontorsarbetet, då detta är så beroende av fluktuationerna på arbetsmarknaden och börsspekulationerna ute i stora världen. Icke ens modets växlingar gå den banan spårlöst förbi, ty en hel industri kan blomstra och falla på ett mod, exempelvis — plymfabrikationen. Man måste dock konstatera att 1929 har varit ett relativt gott år för de arbetssökande, och man kan icke heller neka för att kvinnan alltmör vinner insteg på kontoren. Hennes frammarsch inom affärslivet har varit rekordartad, ty enligt kommerskollegii statistik från 1870 över "handlandenas betjäning" utgjorde de kvinnliga endast 12, 9 % av alla anställda för att vid sekelskiftet vara uppe i 31, 6 %, 1915 i 39, 4 % och nu 1930 utgöra de med säkerhet 50 %, ja, inom detaljhandeln är denna siffra överskriden. Det synes alltså

som kulmen ännu ej är nådd, och skulle man således kunna säga att utsikterna borde vara ljusa för den kvinnliga ungdom som söker sig dit — om det icke fanns ett stort men — lönerna.

Genom det oerhört stora antal unga kvinnor som, särskilt under krigsåren, sökt sig till denna bana, ha lönerna pressats ned och många få arbeta under existensminimum. Att råda någon bot på detta förhållande synes ogörligt, så länge hemmen underhålla de unga flickorna, blott för att de skola få en plats, därigenom försvårande i hög grad existensen för dem som äro nödsakade att själva reda sig på sin lön. I detta fall syndas lika mycket från de bättre situerade hemmen, där ungdomen får använda lönen till kläder och nöjen, som från arbetarhemmen, vilka bidra till underhållet, blott deras barn få ett "finare" arbete. Ser man på statistiken från

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÅR PROSPEKT.
Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge*. Telefon: 2 och 27.

1920, vilken är den senaste som finns, så finner man att av butiks- och lagerpersonal komma 50 % från arbetarhem, medan av den högre kontorspersonalen endast 24 % representera dessa hem. I allmänhet äro kvinnornas löner mycket lägre än männens, i synnerhet på de högre, ansvarsfulla posterna och är det naturligtvis behovsprincipen som där går igen, ty något överskott på kvalificerad kvinnligarbetskraft kan icke sägas föreligga. Det är måhända nu något annorlunda förhållanden än 1920, i synnerhet sedan den högre avdelningen för handelsundervisning i folkskolan kommit till, men så stor skillnad är det nog ej, och av statistiken från detta år framgår, att de kvinnor som funnos på banan brusto mycket i utbildning, gentemot sina manliga kollegor. Av alla manliga anställda hade 2/3 särskild utbildning för sitt yrke, medan icke ens 1/4 av kvinnorna hade det. Högre utbildning än folkskolan hade 39 % av männen, men endast 31 % av kvinnorna, och studentexamen hade erövrats av 12 % män men endast 1 % bland kvinnorna.

Vilja därför kvinnorna verkligen vinna sin utkomst på kontorsbanan, så måste de först och främst skaffa sig en grundlig utbildning före inträdet och sedan genom fortsatta studier förkovra sig. Kontorsarbetet har de senaste åren undergått en revolutionsartad omorganisation, vilken just nu håller på att taga fastare

former, men den maskinella utvecklingen pekar på att man ständigt måste hålla sig vaken och à jour med vad som bjudes av nytt. Anställningsförhållandena äro så osäkra, man kan när som helst vänta en uppsägning, även efter långvarig tjänst, och då gäller det att ej vara gammalmodig, ty då är det hart när omöjligt erhålla en ny anställning. Har man därför lyckats erhålla en plats, bör man icke försumma att genom föreläsningar och kurser upprätthålla och påbygga sina språkkunskaper, öva i stenografi, om man ej har dagligt tillfälle därtill på platsen, samt inhämta upplysningar om nya bokföringsmetoder. Dels kan man därigenom vinna avancemang inom firman, dels har man utsikt vinna ny anställning. Det är nämligen just de ungdomar som med dålig underbyggnad kommit in på de lägsta platserna på kontoren, under de första åren erhållit hjälp hemifrån men ej kompletterat sina kunskaper, som bilda kontorsproletariatet. Efter flera års tjänstgöring kunna de ej avancera och då få de vanligen vika för en ny ungdom, och de stå utan möjligheter att placera sig i konkurrensen med de yngre, som då haft förmånen av en allsidigare utbildning. Och just då ha de kanske försörjningskyldigheter mot sina föräldrar, i stället för att få hjälp av dem.

En sak som tål att tänka på, innan man bestämmer sig för kontorsbanan, är de ovan nämnda osäkra anställ-

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förmälig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

ningsförhållandena. Intet lagligt skydd finnes, som säkrar viss uppsägnings-tid, ersättning vid sjukdom eller försörjning på alderdomen, tjänstetiden må vara hur lång och prickfri som helst.

Kontoristkåren har icke velat fackligt organisera sig enligt arbetarnas metod och får uppbara mycket klander därför i tider av större arbetslöshet, men åtminstone den kvinnliga delen av kåren, är övertygad om att de kunna vinna mer på den lugna överenskommelsens väg. Därför ha de större kontoristföreningarna i landet sammanslutit sig i Svenska Kontoristföreningarnas Förbund, som omfattar både manliga och kvinnliga föreningar, och detta förbund har just nu utarbetat ett förslag till normer för anställningsvillkor, vilket förbundet kommer att underställa arbetsgivarnas prövning. Godkännes detta, kan därigenom bildas en kuty, utvisande vad som är rätt och billigt, när det gäller anställdas arbetsförhållanden o. s. v. Beträffande pensionsfrågan har Förbundet gått in för att sprida kännedom om den av handeln och industrins män gemensamt upprättade Svenska Personal Pensionskassan, där alla företag till lägsta möjliga premier kunna pensionsförsäkra sin personal. Ville blott de anställda i tid inse fördelen av att avsätta en del av sin lön för ålderns dagar, så skulle ett rationellt pensionssystem inom handeln snart

vara genomfört, men däri brister ännu mycket.

Hur många unga flickor tänka för övrigt på att de genom inträdet på kontorsbanan samtidigt tillhöra en kår arbetande kvinnor? Nej, de ha fått en plats, och i glädjen däröver se de livet rosenrött. De ha kanske en vän som väntar dem efter arbetets slut och de taga sin anställning som en övergångstid till det egna hemmet, som därigenom kanske litet förr kan komma till stånd. Men för hur många blir ej väntetiden lång, och kanske både ungdomen och vännen försvinna och livets grå vardag endast står åter, när de upptäcka att de försuttit tiden att skaffa sig de kunskaper eller de besparingar som då äro nödvändiga. Visst skall ungdomen vara förhoppningsfull och segerviss gentemot den föregående generationen, men kvinnan av i dag i affärlivet måste genast från början ha klart för sig, att det gäller allvarligt arbete och säker beräkning i ekonomiska ting, om hon skall kunna hävda sin plats och gå framåt, ej sänkas till svältgränsen.

Till slut blott ett par ord om språkkunskaper. Däri brister ännu mycket, och trots att så många lära sig stenografi, är det dock ont om skickliga stenografer. Hela handelslivet skulle vinna på om stipendier för kvinnliga korrespondenter uppsattes, så de kunde få tillfälle att i resp. länder komplettera sina kunskaper. Hur mången affär går ej förlorad för

SVEDBERGS SKRIVUNDERLÄGG

Välkända sedan 1919.

Specialtillverkning.

Äkta handarbete.

Lämpliga presenter. Monogram i Läderplastik.

LÄDERPLASTIK färgas och monteras omsorgsfullt.

Ernst G. Svedberg, Jungfrugatan 6, Stockholm. Tel. Ö. 1768.

OBS.! Sveriges första tillverkare av finare Skrivunderlägg. OBS.!

Sverige, därigenom att affärsvärlden icke har tillgång på språkkunnigt folk i behöblig utsträckning. Svenska språket ägnas ej heller tillräcklig uppmärksamhet och därför faller mången igenom, när det gäller utskrift av stenogram.

Den kvinnliga kontoristen måste även stärka sin självtillit, så hon åtager sig ett ansvarsfullt arbete. Som det nu är kunna många bokföring, men de kunna ej åtaga sig ett bokslut. Det är till dessa ansvarsposter vi skola sträva, men då fordras att grunden lägges i ungdomen.

EDITH LINDBLOM
Ordf. i Kvinnl. Kontorist-
föreningen i Stockholm.

Haagdemonstrationen.

Den stora demonstrationen för gift kvinnas rätt att efter eget skön bestämman sin nationalitet, igångsatt av Internationella kvinnoförbundet och Internationella kvinnoalliansen för rösträtt och lika medborgarskap, har gått av stapeln i Haag under ordförandeskap av Miss Chrystal Mac Millan och med ett synnerligen lyckat förlopp. Miss Mac Millan kunde vid konferensens öppnande meddela att organiserade kvinnor i 47 länder stött resolutionen: att en kvinna, gift eller ogift, skall äga samma rätt som en man att behålla eller förändra sin nationalitet, samt instämt i begäran att denna resolution föreläges Nationernas förbunds första konferens för kodifiering av internationella rättsbestämmelser, nu sammanträdande i Haag.

Som bekant är Sverige — och F. B.-F. — med bland de 47.

Vid aftonmötena uppträdde talare från skilda länder, Storbritannien, Tyskland, Danmark, Förenta Staterna, Holland m. fl. Japanskan, Mrs Gauntlett, applåderades alldeles särskilt, hon hade också egendomliga fakta att lägga fram. Så finns det fall i Japan, då den gifte mannen adopteras av sin hustrus familj; i regel är det dock där, som på de flesta andra håll, att hustrun får mannens nationalitet automatiskt.

En deputation, som hade att framföra kvinnornas krav, har uppvaktat kodifieringskonferensen. Det artiga mottagandet sträckte sig dock ej utöver löftet om att de uttryckta önskingarna skulle tagas under övervägande.

När detta skrives har kodifieringskonferensen ännu icke avslutat sina förhandlingar. Om kvinnornas internationella demonstration i Haag i nationalitetsfrågan får den påföljd man avsett och önskar kan således ej i detta Herthanummer meddelas.

F. B.-F.-kommitté i Östersund.

Den 3 april höll fröken Ida von Plomgren föredrag i Östersund om Fredrika-Bremer-Förbundets betydelse för Sveriges kvinnor. Efter föredraget tillsattes en kommitté med uppdrag att undersöka möjligheterna för bildandet av en förbundskrets därstädes.

Till medlemmar av kommittén utsågos fruarna Märtha Hedberg, Vire Heilborn, Anna Langeen, Anna Schale, Inez von Schoting, Hertha Wage-nius och fröken Agnes Zetterström.

Tomtens Skurpulver gör köket till **Husmoderns stolthet**

Charlotte Willerding.

In memoriam.

Det är egendomligt att tänka på, hur var människa har sin bestämda värld att forma ut och råda över. Den kan vara större eller mindre kvantitativt sett, och den kan under årens lopp förändra gestalt, men den är där i alla fall, sammanhållen och dominerad av dess härskares innersta personlighet. Att fylla en människas uppgift betyder att upptäcka denna sin värld, konstatera dess begränsning eller dess gränslöshet och se till, att den ledes efter bestämda normer. Hurudan en människas värld blir, beror djupast på de riktlinjer, som dominera hennes personlighet. Alltefter som dessa variera, danas världarna olika. Och därför består denna vår i yttre mening tämligen likartade tillvaro, inifrån betraktad, av miljoner skiftande världar.

Vill man få grepp om ett fullbordat livsverk, gäller det alltså först och främst att söka komma åt dess dominerande princip för att sedan följa dess verkningar utåt och iakttaga dess skapande kraft. Synpunkten är fruktbärande och visar i hög grad sin giltighet, när det gäller den personlighet och det livsverk, som ligga bakom namnet Charlotte Willerding. Då hon emellertid av många skäl torde vara tämligen okänd för Herthas läsekrets utanför Göteborg, må först några data ur hennes liv meddelas.

Charlotte Willerding föddes i Göteborg den 18 juni 1857 och tillbragte där hela sitt liv. Hennes far, grosshandlare Edwin Willerding, härstammade från tyska invandrare, under det att modern var skotska. Hemmet präglades av fin kultur, praktisk duglighet och äkta fromhet, och i alla dessa stycken förvaltade dottern troget genom hela sitt liv arvet hemifrån. Rikt utrustad som hon var både å huvudets och hjärtats vägnar, utpräglades hon därvid till en sällsynt helgjuten människa, vars dominerande princip synes mig kunna uttryckas i orden den levande godhetens genialitet.

Hennes personlighet med det dubbla utländska släktarvet hade redan från början vidd och rymd kring sig. Eljest var hennes värld i förstone icke så stor. Vid 23 års ålder förlorade hon sin mor, och den närmaste uppgiften måste då bli att i moderns ställe sköta hemmet för fadern och en yngre bror. Hennes praktiska duglighet fick emellertid här rika tillfällen att träda i dagen, liksom den omutliga troheten mot dem, som hennes godhet omfattade, tog sig starka och levande uttryck i förhållandet till fader och syskon.

Men levande godhet har en underlig förmåga att vidga gränserna för sin värld och finna nya uppgifter. När man därtill äger förmånen att

SÅNG och TAL.

DAVID ODRE meddelar undervisning i tonbildning, solosång och talteknik. Instudering av romanser etc.

Tel. Norr 22 614. Kl. 12—6 e. m.

icke för egen del behöva bära ekonomiska bojar, kan man verkligen stå fri till tjänst. Charlotte Willerding gjorde också detta redan från tidiga år. Och tack vare sin godhets genialitet förstod hon, var insatser borde göras, och grep där in, utan att väja undan för risker och offer.

Redan på 1880-talet tog hon initiativ till att genom frivilliga gåvor upprätta ett lånbibliotek för Sahlgrenska sjukhusets patienter. Denna uppgift, som under årens lopp växte ut till stort omfång, fortsatte hon att fullfölja och leda ända till sin bortgång. Med stor glädje omtalade hon härom året, att numera kunde statsbidrag erhållas även för dylika bibliotek. Själv gick hon med otrolig noggrannhet igenom boklistorna för varje år och gjorde sina inköp efter omsorgsfullt val. Och varje vecka passade hon sina turer vid lånedistributionen. Det var också hon, som tog initiativet till att pryda sjuksalarna med växter och blommor.

Ett annat problem, som tidigt fångade hennes intresse, var frågan om något kunde göras för de växande skarorna industriarbeterskor. På hösten år 1883 började hon samman med fröken Beatrice Dickson att samla sådana kvinnliga arbetare till symöten en gång i veckan. År ut och år in fortsatte också detta arbete under vintermånaderna. Den 24 februari i år var hon med för sista gången, knappa 14 dagar före sin död. Också detta vittnar om troheten i hennes

natur. Här mötte hon generationer unga flickor, vilka hon hjälpte till enkel och praktisk utrustning i livet. Hon sålde material till dem på avbetalning och för billigt pris. Och flickorna satte in i hennes "bank" en slant i sänder av sina veckopengar för detta syfte. Att denna bankrörelse inte gick med vinst för chefen själv, är lätt att förstå. Men här passar ordet om att godheten är sin egen lön. Hon var också den första i vårt land, som började med sommarhem för industriarbeterskor, en verksamhet som sedan övertogs av Göteborgs K. F. U. K. Sistnämnda förening tillhörde hon från dess begynnelse och var där styrelsemedlem från år 1902, en uppgift, som ingalunda betydde endast ett namn på papperet. Ty utmärkande för denna godhetens förmedlare var, att för henne ingenting blev pro forma. Därtill var hon alldeles för levande och alldeles för tjänstvillig.

Sin viktigaste insats gjorde hon dock inom den offentliga filantropiska världen, i det hon från år 1906 till och med år 1929 tillhörde Göteborgs fattigvårdsstyrelse. Åt denna uppgift gav hon sig helhjärtat med alla sina rika resurser. Och hon har varit med om en fullständig reorganisation av denna verksamhet. Det var här hennes genialitet klarast kom till synes. Framför allt ägnade hon sin omsorg åt barnens vård. Intuitivt förstod hon, att det viktigaste var, att en förebyggande verksamhet kom

FREYS HYRVERKS A.-B.

Vid behov av eleganta, moderna, väl uppvärmda personbilar eller ekipage till särdeles moderata priser, vänd Eder med förtroende till Stockholms äldsta och största firma inom branschen.

Tel. Namnanrop.

Expeditionen öppen dygnet runt.

FREYS HYRVERK.

till stånd. Modern social lagstiftning har sedan härvidlag givit henne rätt. Men det är värt att minnas, att det framför allt var hennes förtjänst, att i Göteborg fattigvårdens barnavård avskildes till en särskild avdelning tidigare än på andra orter och långt innan lagen skilt fattigvård och barnavård åt. Gullbergsbrohemmet för de späda minsta vakade hon över med särskild kärlek. Och barnens utackordering i fosterhem följde hon med aldrig svikande intresse.

Det skulle föra alldeles för långt att närmare gå in på alla de uppslag hon förde fram eller de initiativ hon tog. Det var det egendomliga med hennes fattigvårdsarbete, och häri låg väl det geniala, att det samtidigt var i lika hög grad extensivt och intensivt. Hon släppte aldrig någonsin detaljarbetet. Som medlem i nämnden för anstaltsvården gjorde hon sig under rättad om allt, från det största till det minsta. Men hon förlorade sig aldrig i detaljer och blev aldrig småaktig utan behöll städse överblicken över det hela och kunde skilja mellan huvudsak och bisak. Härtill kom också att hennes hjärtas godhet alltid leddes av hennes klara förstånd och omutliga rättfärdighetskänsla. Hennes insikter i fattigvårdsarbetet voro grundliga och vederhäftiga, och hon förföll aldrig till den känslsamhet, som är den levande godhetens karikatyr. Men ständigt hade hon blicken öppen för vad som krävdes för att verkligen komma människan till hjälp. Hennes redbara saklighet stod alltid i människokärlekens tjänst,

liksom hennes känsliga hjärta var öppet för nödens behov och hennes sinne för humor hjälpte henne över många trassliga situationer. Tusenden mötte hon under sitt arbete. Hon såg dem aldrig som massan, aldrig enbart som "folk". De voro alla medmänniskor, som hon var satt att hjälpa på ett levande, personligt sätt, såsom människan det tarvar. Här fanns det i sann mening utrymme för godhetens genialitet.

Man kan väl tycka, att ramen för den värld, som efter hand vidgade sig för henne och som hon genomträngde med godhetens kraft, i och med detta var tillräckligt stor. Dock låg utanför denna sfär ännu en annan, där helt enkelt inga gränser skönjdes. Kring fröken Willerding personligen samlades nämligen skaror av människor, som hon tyst och försynt bragte hjälp både i inre och yttre mening. Än gällde det s. k. pauvres honteux, än var det fråga om be-gåvningar, som skulle hjälpas fram, och än var det många av fattigvårdens klienter, som behövde en enskild handräckning då och då. Här finns ingen statistik, endast rum för aning och tacksamhet. Hon gav i kärlek och på ett sådant sätt, att den som mottog gåvan snarast hade förnimmel-sen av att göra henne en tjänst.

Inför hennes livsverk är det skäl att spörja om källan till det godhetens flöde, som hon representerade. Sällan talade hon om den, men den förnams som en påtagligt verkande kraft, där hon gick fram. Själv skulle hon väl i denna fråga närmast ha

Homeopatisk Behandling Dr. Harald Helleday

Leg. homeopatisk läkare (U. S. A.)
Norrtullsgatan 55, 3 tr. Tel. 85670.

Tid beställes pr telefon
vardagar mellan 8-9 och 6-7.

sagt detsamma, som rymmes i Ans-gars odödliga ord: "Om jag vore vär-dig inför min Herre, skulle jag bedja honom bevilja mig ett enda tecken, nämligen att av nåd göra mig till en god människa." Och hon skulle där-vid icke själv ha märkt, att hon redan blivit bönhörd.

Ty Charlotte Willerding var en ovanligt ödmjuk människa. All of-fentlighet var henne innerst motbju-dande. Därför blev hon heller aldrig känd i så vida kretsar, som hennes pionjärarbete borde ha berättigat henne till. När hon år 1923 fick en medalj "för medborgerlig förtjänst", upprördes hon över att tidningarna skrevo om hennes arbete. Vad skulle hon väl ha sagt, om hon fått läsa det, som nu talats och skrivits vid hennes bortgång? Dock är jag säker på, att hon skulle ha funnit sig även i en dylik offentlighet, om hon blott blivit förvissad om att godheten krävde ett sådant offer av henne. I den förviss-ningen ha också dessa rader skrivits. De vilja därjämte utgöra en enkel tacksamhetsgård från en av de mån-ga, som räknar det som en av livets största rikedomar att höra till dem, som kommo innanför gränsen till den-na människas av den levande godhe-tens genialitet besjälade värld.

ESTER LUTTEMAN.

S. B. K. 20 år.

E n gång på hösten 1908 syntes ett Upprop i tidningarna underteck-nat av kvinnor representerande olika yrken och anställningar. Där fanns läkaren, lärarinnan, postexpeditören, pianisten, målarinnan, bankkassören, tidskriftsredaktören, gymnastikdi-rektören, kontoristen, textilkonst-närinnan m. fl. Under ett av namnen stod: f. d. violoncellist, och namnet var Valborg Lagerwall. Det var hon som tagit initiativet och vad hon ville var "ett verkligt billigt och på samma gång gott vilohem på lan-det för självförsörjande bildade kvin-nor".

Snart därefter fanns föreningen som fick namnet Självförsörjande Bildade Kvinnors Vilohem; två år senare, 1910, stod vilohemmet fär-digt vid midsommartid att ta emot sina första gäster.

Det må med rätta sägas att det var främst fröken Lagerwalls tro på möjligheten och osvikliga energi som ledde till det snabba realiserandet av det föresatta målet. Hon fick goda och övertygade medhjälpare vid ut-förandet av sin plan, men för visso bar hennes entusiasm för den goda saken och hennes oförtröttade arbe-te för att driva igenom den i väsent-lig grad upp det hela. Och nu har tjugoårsjubileet kunnat firas!

Det hem som invigdes en aprillyn-nig junidag 1910, Håknäs nere i Sö-

Sörmans
REGERINGSGATAN 4
STOCKHOLM

Presentartiklar

dermanland i Ytter-Järna, var inte föreningens eget. Det var inte heller rymligt nog för att fylla föreningens syfte. Efter endast ett par år tog man med friskt mod itu med att samla pengar till en egen-hemsfond, och en vacker dag stod man inför den stora planen att — köpa en hel egen- dom, som skulle bli de självförsörjandes eget vilo- och rekreationshem.

Håknäshemmets driftiga direktis, fröken Ebba Fleetwood, var i sin person garanten för att saken vore möjlig. Hon skulle förestå hemmet och hon skulle vara ledare av lantbruket. Man kan tycka att det var mer än vad en mänska skulle kunna åta sig. Men fröken Fleetwood gjorde det och har med sin överlägsna kapacitet klarat pensionat och lantbruk genom krigstidens krisår, genom lantbruksstrejk och genom tusende svårigheter med arbetarna och gårdens affärer i övrigt.

På fråga om affärernas klarande får dock icke glömmas fröken Louise Palander, föreningens kassaförvaltare ända från företagets start, den tredje i det energiska triumvirat som så framgångsrikt stått i ledningen av S. B. K.

Det är Harva gård vid Väsby som blev det nya hemmet, och vad det bjudit på av trevnad och uppfriskande vila kan de många, som under årens lopp dit tagit sin tillflykt, vittna om. Det vackra läget vid en vik av Mälaren, i Eds socken, gör Harva än-

nu så mycket mera tilldragande för pensionärerna.

För dem som inte ännu hittat reda på S. B. K:s vilohem bör kanske här nämnas att man kan bli medlem av föreningen mot en inträdesavgift av fem kronor, årsavgiften är likaledes fem kronor. Kvalifikation för medlemskap är att tillhöra den grupp av kvinnor som föreningens namn anger samt att vara mantalsskriven i Stockholm och där ha sin verksamhet. På Harva får man stanna fyra veckor åt gången, i enskilda fall kan dock styrelsen bevilja utsträckt vistelse. Inackorderingspriset är fyra kronor per dygn.

Föreningens tjugoåriga tillvaro firades med en särdeles animerad fest den 2 april å Restaurang Gillet i Stockholm.

Nya förbundsmedlemmar

Arvika: fru Dagmar Stake.

Gävle: fru Elin Nordström.

Halmstad: fröken Elsa Andersson, fru Elsa Dagobert, fru Karin Ekman, fru Hede Müller, fru Aja Nanne.

Hudiksvall: fröken Frida Tjerner, fru Gerda Viberg.

Hälsingborg: fröken Birgit Andersson, fru Bertha Franzén, fru Bertha Johnsson, fru Dora Lion, fru Thorin-Westman.

Härnösand: friherrinnan Gerd Leijonhuvud, fru Sigrid Modig, fru Gerda Nyström, fru Olga Rosander.

Landskrona: fru Gertrud Collin, fru Anna Hellberg, fru Erna Lindgren, fru

Överlämna vid dödsfall allt till

A.-B. Begravnings- och Sterbhusbyrå

Begravningar. Eldbegängelser. Genom särskild juridisk avd. boutredningar m. m. Juridiska råd och upplysningar kostnadsfritt till kunder. — Låga taxor. — Kontor och utställning:

Borgaregatan 6, Stockholm, (invid Högalidsparken). Tel. Sö. 2722.

Efter kl. 6 e. m. Äppelviken 614.

Ruth Mattsson, fru Elisabeth Möller, fru Sigrd Persson, fru Hedvig Randel, fru Magda Weibull, fru Anny Wigström, fru Cornelia Wihlborg, fru Signe Wihlborg, fru Maja-Lisa Åstrand.

Lund: fru Helga Andersson, fru Ingeborg Birgh, fru Agnes Brandt, fru Maria Claar, fru Sofia Hallén, fröken Hilda Kjellgren, fru Elsa Kylin, fru Signe Müller, Flyinge, fru Ingeborg Nyman, fru Anna Samuelsson, Flyinge, fru Anna Sjövall, fru Frida Widerborg, fru Anna Winblad.

Malmö: fru Anna Aurell, fru Ida Barmann, fröken Edith Dahlström, fröken Ellen Levin, fru Nanna Lindström, fröken Frida Olsson, fru Sich Pallin, fru Elisabeth Persson-Axtrup, fru Julia Svensson, fröken Ellen Schonberg, fröken Signe Rutensköld, fru Emilie Tibell, fröken Maria Cronquist, fröken Ida Eriksson, fröken Nanny Svensson.

Mariestad: doktor Maja Kjellin, Lidköping.

Norrköping: fru Dagny Arthur, fru Ida Bergvall, fru Eva Bergvall, fru Anna Bruno, Åby, fru Helena Ekelund, Åby, fröken Alfild Ekelund, Åby, fru Kerstin Johansson, fröken Lilly Ljungberg, fröken Inez Rundstedt, Kneipbaden, fru Brita Wahren, fröken Ingrid Zetterstrand.

Nyköping: fru Ragnhild Alin, fru Signe Hamnö, fru Alma Åhs.

Skara: fru Elin Westermärk.

Skövde: fru Gerda Hermansson.

Stockholm: friherrinnan Gunhild Cederström, Tullinge, fröken Julia Gustafsson, fru Anna Kjellberg, fru Annie Nisbeth, fil. kand. Brita Åkerman.

Strängnäs: fru Karin Hultman.

Växjö: fru Mia Backman, fröken Ida Rudelius.

Ystad: fru Ruth Månsson, fru Agda von Platen.

Från bokvärlden.

Estetiskt breviarium. Av *Benedetto Croce*. Översättning från originalets fjärde upplaga av Klara Johanson. Wahlström & Widstrands förlag.

Med ett kvickt företal, överfullt av Mglatt utdelade snärtar, har Klara Johanson försett sin översättning av Benedetto Croces *Estetiskt breviarium*. Man märker riktigt hennes goda humör vid utsändandet av denna bok. Valet av den bok varmed den napolitanske filosofen första gången träder fram på svenska är också synnerligen lyckligt. *Estetiskt breviarium* är på en gång mera centralt och mera universellt än andra skrifter av Croce. När han skriver om Dante har han icke mycket mera att vädja till hos svenska läsare än då han behandlar italiensk historia, och när han ingående framställer Vicos filosofi, liksom då han prövar "vad som lever av Hegels filosofi" ställer han anspråk på läsaren, som ej fyllas av "den bildade allmänheten". Estetiken, denna så viktiga del av Croces filosofi, ställer ej alldeles samma slags fordringar på läsaren: estetiken är tillgänglig utan närmare kändedom om italiensk historia eller om filosofisk spekulation. Men för en slapp tanké är den allt annat än lätt tillgänglig. Både koncentrationen och det stränga inbördes sambandet mellan framställningens olika moment göra den i viss mån hårdläst även

**Eder kassa får S M Å påkänningar
om Ni köper från A.-B. Klänningar**

Egna ateljéer. — Förmånl. fransk tillskärare. — Förmånliga betalningsvillkor.
Klarabergsgatan 58, 1 tr., Stockholm. — Filial: Götgatan 14, 2 tr., Stockholm.

om sydländsk livlighet ger en hög grad av livets färg och värme åt de begreppsmässiga utredningarna, eller snarare dekreten. Ty det är resultat som fastslås, resultat av ett energiskt tänkande. Genom målmedveten traktuggning röjer författaren undan en för en av de fördomar, som han finner stå i vägen för den rätta uppfattningen och bedömningen av konsten och konstverket i dess artskildhet från andra former av mänsklig verksamhet. Då konsten är vision, eller intuition, så innebär detta att den icke är ett fysiskt faktum (t. ex. vissa färger, former, ljud), icke en utilitistisk eller moralisk verksamhet och icke har karaktären av begreppsmässig kunskap. Genom sin definition av vad "konst" är befriar Croce den verkliga konsten från obehörigt intrång och kontrollerar "konstkritikens" anspråk. Han är en sträng gränsvaktare och upprätthållare av "den logiska ordningen av andens olika former". Han är icke

mindre sträng med avseende på kritiken än med avseende på konsten själv: han motar ut den "pseudoesestetiska" och den "pseudohistoriska" kritiken från den sanna på en gång estetiska och historiska konstkritikens område.

Croces estetiska breviarium är en eggande lektyr. Själv är han på detta område en virtuos, på samma gång en konsekvent tänkande filosof och en förvandlingskonstnär. Han använder ett instrument som ibland ter sig som en slagruta för finnandet av källsprång, ibland som ett mätsnöre för uppritande av rågångar, men också när som helst blir ett spö som viner i luften med en hotande åtbörd mot de fåvitska.

Språkkonstnären Klara Johanson återger Croces italienska text på en ren och otvungen svenska men så att denna svenska så att säga har originalets rörelseschema, originalets egendomligt spänstiga stil.

HILMA BORELIUS.

Förbundets skrivelse till K. Maj:t angående moderskapsskydd.

Till Konungen.

Genom nådig remiss har Fredrika-Bremer-Förbundet beretts tillfälle yttra sig över ett den 26 september 1929 av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga avgivet betänkande angående moderskapsskydd, omfattande förslag till

vissa ändringar i barnmorskereglementet och läkarinstruktionen samt förslag till lag om enskilda förlossningshem, lag om moderskapsunderstöd och lag om ersättning åt vissa barnaföderskor för mistad arbetsförtjänst. I anledning av remissen får förbundet i underdånighet anföra följande.

HUSMODERNS
Tvättinrättning

Motto:
Allt till kundens bästa.

SCHÉELEGATAN 13. Tel. Kungsh. 9499
Specialité: Tvätt och torkning. Exp. endast 2 à 3 dagar
Garanteras: Inga frätande tvättmedel. Extra fin mangling.
Snabbt utförande. Billiga priser.

Beredande av skydd åt väntande eller nyblivna mödrar och deras späda barn har länge erkänts som en synnerlig viktig samhällsuppgift. Frånsett skapandet av en väl utbildad barnmorskekår och en del andra åtgärder för hjälp vid själva förlösningsstillfället är det emellertid icke mycket som hittills åtgjorts från samhällets sida. I lagen om arbetarskydd ålägges nybliven moder att i regel under sex veckor efter barnsbörd avhålla sig från industriellt arbete, men detta påbud kompletteras alltfjämt icke med någon lagbestämmelse om rätt till ersättning för mistad arbetsförtjänst. Till mera positiv nytta har däremot varit det särskilda statsbidrag, som utgår till sjukkassor, vilka meddela moderskapshjälp. Emellertid ligger det i sakens natur, att denna hjälp kan komma endast de sjukförsäkrade barnaföderskorna tillgodo.

Under de senaste två decennierna hava upprepade gånger inom riksdagen framkommit förslag om beredande av vård eller ekonomisk hjälp åt obemedlade eller mindre bemedlade barnaföderskor, liksom förslag om ersättning för mistad arbetsförtjänst åt industriarbeterskor, som blivit mödrar. I en del fall hava dessa motioner lett till riksdagsskrivelser och omfattande utredningar samt även till regeringsproposition. Något godkännande från riksdagens sida av sålunda utarbetade förslag hava emellertid hittills icke följt. Gång efter annan har lösningen av till moderskapsskyddet hörande frågor måst skjutas på framtiden till förfång för stora kategorier av mödrar och deras nyfödda barn, till oro och bekymmer för vida kretsar av landets kvinnor.

Det är därför med stor tillfredsställelse som Fredrika-Bremer-Förbundet tagit del av det nu föreliggande sakkunnigeförslaget till moderskapsskydd. I detta hava vissa brister, som vidlått tidigare förslag, undvikits och det invecklade problemets olika sidor lagts till rätta på ett i det stora hela lyckligt sätt, som inger förhoppningar, att

frågans länge eftersträfvade lösning denna gång skall kunna uppnås.

Förbundet önskar att som en synnerlig förtjänst i de sakkunnigas förslag till lag om moderskapsunderstöd framhålla, att sådant understöd skall utgå till alla mindre bemedlade barnaföderskor. Varje nybliven moder, gift eller ogift, yrkesutövare eller icke yrkesutövare, som enligt den i lagförslagets 2 § meddelade definitionen är "mindre bemedlad", får rätt till samma ekonomiska hjälp för lindrande av de med barnsbördens förenade kostnaderna. Genom införande av denna lika rätt för alla barnaföderskor i likartad ekonomisk ställning blir rättvisesynpunkten väl tillgodosedd. Upphöjes förslaget till lag, skall det förvisso bringa en god hjälp åt landets nyblivna mödrar, då enligt beräkning omkring 70 % av samtliga barnaföderskor skola nås av understödet.

Utom det allmänt utgående moderskapsunderstödet hava emellertid inom industrin anställda kvinnor därjämte rättmätiga krav på ersättning för den arbetsförtjänst de förlora genom i lagen om arbetarskydd påbjuden barnsängsvila. Statens skyldighet att i denna anledning på ett särskilt sätt sörja för fabriksarbeterskorna torde icke kunna bestridas. Det är endast att beklaga att totalt av år fått förgå utan att denna skyldighet blivit erkänd i handling. I sitt förslag till lag om ersättning åt vissa barnaföderskor för mistad arbetsförtjänst förorda nu de sakkunniga att sådan ersättning skall utgå först tre veckor efter barnsbördens, alltså från och med den tid då nyblivna mödrar i allmänhet återtaga sitt förvärvsarbete. De sakkunniga hava härmed gått in för en kombination av moderskapsunderstöd för den lagbjudna barnsängsvilans tre första veckor och ersättning av arbetsförtjänst för de återstående veckorna, en metod som förut icke torde vara någonstädes prövad. Såvitt förbundet kan döma, synes emellertid denna anordning vara smidig och ändamålsenlig samt för staten san-

Fru Eva Hårleman, Specialist i vetenskaplig skönhetsvård
 Paraffininjektioner. Modern ansiktsbehandling, Plastiska operationer utföras av kirurgen Dr Kapp,
 Steinaçf-Kapps injektioner, diatermi o. massage för klena personer.
 Drottninggatan 81 A, Stockholm. 11-5. Tel. Norr 3441.

nolikt medföra någon besparing av penningmedel i jämförelse med vad som behövt utbetalas, om ersättning för mistad arbetsförtjänst utgått under barnsängsvilans samtliga sex veckor.

Vid uppbyggandet av sitt system för moderskapsskydd framgå de sakkunniga på två linjer — ekonomiskt understöd å ena sidan och å den andra praktisk hjälp i form av vård och uppsyningsverksamhet. Härigenom ökas moderskapsskyddets effektivitet, eftersom de båda linjerna stärka varandra. Den ekonomiska hjälpen gör vårdåtgärderna lättare tillgängliga och dessa åter göra det kontanta understödet mera effektivt.

Av stor betydelse för moders och barns hälsa torde bli den föregående och efterföljande moderskapsvård de sakkunniga föreslå. I det övervägande antalet fall kommer sannolikt denna vård att utövas av barnmorska och härigenom får barnmorskekåren ökade arbetsuppgifter. Förbundet ber i detta sammanhang få framhålla vikten av att framgå med största försiktighet vid ifrågasatt indragning av barnmorskedistrikt, innan erfarenhet vunnits, i vilken grad nyssnämnda ökning av barnmorskornas arbete kommer att göra sig gällande.

Bland åtgärder för moderskapsvård tilldrager sig förslaget om upprättande av mödra- och barnavårdscentraler särskilt intresse. Utsträckandet av sådana hjälpinstitutioners verksamhet att omfatta jämväl mödravård är ett uttryck för tanken att moderns hälsa är lika viktig som barnets, en uppfattning, som tidigare kanske icke alltid varit tillfinnandes eller fått göra sig gällande.

Beträffande upprättande av mödra- och barnavårdscentraler torde det vara ett klokt grepp av de sakkunniga att räkna jämväl med det enskilda initiativet och att på detta område tänka sig en successiv utveckling allteftersom behovet av vårdanstalter gör sig gällande.

I betänkandet klarlägges behovet av ökat antal vårdplatser å förlossningsanstalter och förlossningshem. Med

instämmande i vad de sakkunniga i detta sammanhang anföra, vill förbundet understryka önskvärdheten av att framdeles, för tillkomsten av nya förlossningshem, måtte, jämsides med enskilda initiativ, få påräknas effektiva insatser även från det allmännas sida.

Härtill foga de sakkunniga en erinran om betydelsen av att vårdavgifterna hållas låga. Förbundet vill livligt instämma häri särskilt med hänsyn till att vid länsasarettens framträtt en beklaglig tendens att tillämpa högre avgifter å förlossningsavdelningar än å sjukavdelningar.

Till förbundets kännedom har kommit att frågan om beredande av vårdplatser åt barnaföderskor är under utredning även hos Statens sjukvårdskommitté. Under sådant förhållande kunna måhända betänkligheter upprepas mot att förslaget till moderskapsskydd framläggas till avgörande, innan sjukvårdskommitténs betänkande blivit avlämnat. Då det emellertid är ett trängande behov att frågan om moderskapsskydd icke förhalas, tillåter sig förbundet ifrågasätta den utvägen, att, om det visar sig erforderligt, utredningen angående barnbördsvård påskyndas och utbrytes ur sjukvårdskommitténs övriga arbetsuppgifter.

Utan att i allmänhet vilja ingå på detaljer i de moderskapsunderstödssakkunnigas förslag har förbundet dock ansett sig böra med några ord beröra frågan om regressrätt från det allmännas sida beträffande moderskapsunderstöd gent emot fader till utomäktenskapligt barn. De sakkunniga, som upptagit frågan på grund av ett uttalande i den riksdagsskrivelse av 1926, vari utredning om moderskapsskydd begäres, hålla före att sådan regressrätt icke bör medges och förbundet vill instämma häri, i synnerhet som på grund av svårighet att utfå bidrag av barnafader ett regressförfarande kunde bli mera kostsamt än inbringande. Härtill kommer att om det allmänna finge rätt att hos utomäktenskaplig fader söka kräva igen utbetalat moderskapsunderstöd, konsekvensen härav

TWILFIT

Nybrog. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

kunde tänkas bli den, att samma regressrätt skulle gälla även gent emot fader, som lever i äktenskap, eftersom denne har underhållsskyldighet gent emot sin hustru. Emellertid framstår som nära nog orimligt att det allmänna med ena handen skulle ge ett understöd och med den andra återtaga samma gåva och det vid en tidpunkt, då familjens ekonomiska resurser skola räcka till underhåll för ännu en familjemedlem.

I en särskild till betänkandet fogad promemoria beröres sambandet mellan förslaget till moderskapsskydd och betänkandet angående en reformerad sjukförsäkring. Moderskapsunderstöds-sakkunniga utveckla i denna promemoria, att åtnjutet moderskapsunderstöd icke bör kunna föranleda vägran att utbetala statsbidrag till sjukkassa som ersättning för lämnad moderskapshjälp samt att 32 § i förslaget till förordning om erkända sjukkassor bör erhålla en sådan formulering att sjukkassa icke medges möjlighet att begränsa försäkrads rätt till moderskaps-hjälp på grund av henne tillkommande moderskapsunderstöd. Förbundet vill även på dessa punkter ansluta sig till de moderskapsunderstöds-sakkunnigas uppfattning och önskar i detta sammanhang dels betona moderskapsunderstödet's karaktär av "en direkt hygienisk hjälp till modern och det nyfödda barnet", dels och framhålla hur knappt detta understöd å 50 kr. i själva verket är beräknat. Det utgör endast hälften av det belopp, vartill de särskilda kostnaderna vid en barnsörd beräknas uppgå (s. 157 i betänkandet).

Såsom av det här anförda framgår, är Fredrika-Bremer-Förbundet berett att ge huvuddragen av det föreliggande förslaget till moderskapsskydd sin fulla anslutning. De kostnader för det allmänna, varmed förslaget's förverkligande är förenat, synas knappast uppgå till mera betungande belopp vare sig för statsverk eller kommuner. Medel, som sålunda komme att utgå, måste med hänsyn till moderskapsskyddets syfte anses vara i synnerlig grad väl an-

vända. Det bör ej heller glömmas, att i en tid av starkt sjunkande nativitet får hygienisk hjälp, lämnad till bevarande av späda barns hälsa och liv, ett ökat värde.

En av de sakkunniga, herr Tjällgren, ifrågasätter i särskilt yttrande "huruvida föreliggande förslag för närvarande bör upphöjas till lag". Såsom skäl för uppskov anföres i det särskilda yttrandet att utredning pågår angående den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation. Denna motivering synes icke förbundet vara övertygande. Det är ovisst, när nämnda utredning hinner avslutas och utan hinder häray väntas till innevarande riksdag förslag till reformerad sjukförsäkring. När ny lagstiftning angående en så central och omfattande social verksamhetsgren som sjukförsäkringen kan företagas, bör det även vara möjligt att bringa till avgörande den mera speciella lagstiftningsfrågan om moderskapsskydd.

Över här föreliggande skrivelse hava niton Fredrika-Bremer-Förbundskretsar yttrat sig, samtliga med instämmande, nämligen kretsarna i Gävle, Halmstad, Hälsingborg, Jönköping, Karlskrona, Kristianstad, Landskrona, Lund, Malmö, Mariestad, Nyköping, Norrköping, Stockholm, Strängnäs, Umeå, Visby, Växjö, Ystad, Örebro.

Fredrika-Bremer-Förbundet får alltså i underdanighet hemställa,

att sakkunnigeförslaget angående moderskapsskydd måtte läggas till grund för regeringsproposition till 1931 års riksdag.

F.-B.-F:s INSAMLINGSFOND.

Till fonden ha ytterligare bidrag influtit:	
från Halmstadskretsen	kr. 109: 50
„ Karlskronakretsen	83: —
„ Nyköpingskretsen	350: —
„ Stockholmskretsen	245: —
„ givare i Stockholm som önskar vara anonym	5,000: —
	Kronor 5,787: 50

Fondens nuvarande belopp utgör kr. 62,504: 30.

Äkta Vadstenaspetsar,

välknyplade och av finaste kvalité, köpas fördelaktigast hos

Hanna Larsson, Vadstena

Tel. 43

Prov sändes på begäran

Tel. 43

Eglantyne Jebb och hennes verk.

I ett tal hållet på tioårsdagen av den Engelska föreningens *Save the Children Fund* grundande yttrade Storbritanniens premiärminister J. Ramsay Mac Donald dessa ord: "Hur märkvärdigt är det inte att hjälp kommit från samma fonder till både armenier och turkar! Hur underbart är det inte att tänka att förpenningar insamlade på Nya Zeeland har man satt igång hjälparbete för barn i Lettland! — — — Det internationella värdet av ett sådant arbete kan inte överskattas. De av oss, som har till uppgift att studera det internationella läget, internationella förhållanden, den internationella stämningen, kommer mer och mer till den slutsatsen att psykologiska skäl är roten till större delen av våra svårigheter. Det är inte vad människor gör, det är vad människor antar, tror och misstänker som bestämmer arten av internationella förbindelser. För dem, som understött denna förening, bör det vara en stor tillfredsställelse att veta att då de bidragit till barnens fysiska underhåll — och kanske också lugnat sina samveten — så har dessa små handlingar av barmhärtighet trängt ända ner till roten av den internationella sammanlevnaden."

Det var Miss Eglantyne Jebb som

Save the Child! A posthumous Essay by Eglantyne Jebb. With a foreword by Viscount Cecil of Chelwood. Edited by D. F. Buxton. The Weardale Press, Limited, London 26 Gordon Street, W. C. I.

tillsammans med sin syster Mrs. D. F. Buxton grundade föreningen *Save the Children Fund* i London år 1919, sedan uppgifter om nödtillståndet bland Central- och Östeuropas barn nått England. Tanken på att sända hjälp till hungrande "fiende"-barn stötte till en början på ett mycket starkt motstånd. Även från deras sida, som icke av "patriotiska" skäl ogillade aktionen. I bästa fall — så argumenterade man — kan man samla in en hundratusen pund och det blir till ingen nytta, så som förhållandena är. Initiativtagarna, som endast vågat hoppas på en vida anspråkslösare summa — femtill tiotusen pund för att kunna köpa ett parti kondenserad mjölk åt de österrikiska barnen — kände sig mycket enkla vid tanken på sin lilla plan, men uppgav icke sin avsikt att försöka hjälpa. Och resultatet blev fyra miljoner pund (omkring 72 miljoner sv. kronor), insamlade under de sex följande åren, vilket betydde räddning av hundratusentals barn från sväldöd eller ytterlig nöd. Över haven, från andra världsdelar, från Kina, Kalefornien, Kanada, Australien och Sydafrika kom bidrag. Och engelska regeringen liksom regeringen i Sydafrika stimulerade insamlingen genom bidrag. I flera europeiska länder bildades kommittéer och föreningar med samma syfte, vilket i januari 1920 föranledde bildandet av en samorganisation, *Save the*

Modesalong

Firma Gerda Janson & Co

Innehavare: Ebba Olson & Gerda Janson
(Etabl. 1904) Drottninggatan 45, Stockholm

Children International Union, med byrå i Genève.

Den svenska föreningen R ä d d a Barnen är en direkt avläggare av den engelska Save the Children Fund och startades hösten 1919, sedan en representant för den engelska föreningen Miss Marion Chadwick kommit till Stockholm och genom sin redogörelse för S. C. F. givit svenska kvinnor impulsen till arbete för samma syfte. Redan med anledning härav torde några ord om den intresseväckande postuma bok, vari Eglantyne Jebb framlagt sina synpunkter, vara på sin plats i Herthas spalter. För detta sitt verk, det av henne igångsatta hjälparbetet bland Europas hungrande barn, offrade Miss Jebb det sista av sina svaga fysiska krafter, sitt liv. Boken har den 17 december 1929, den första årsdagen av hennes död, utgivits av hennes syster Mrs. D. F. Buxton.

Då man genomläser Miss Jebbs bok finner man att Mr Mac Donald genom att i sitt tal framhäva den d u b b l a betydelsen av hennes verk — den internationella så väl som den filantropiska — i själva verket också belyst de mest framträdande dragen i den fast utformade världsåskådning som låg bakom gärningen. Det var ur en levande övertygelse om mänsklighetens enhet, trots all söndring i olika nationer, raser och trosbekännelser, om individens plikt att "taga vara på sin broder" och ur en brinnande medkänsla med de svaga och hjälplösa i vår värld som Eglantyne

Jebb i världsolyckans tid undfick inspirationen till den barmhärtighetens bragd, varigenom hundratusental hungrande barns liv blivit räddade.

Redan i inledningen till Miss Jebbs bok är hennes inställning till samhällsutvecklingen klart angiven. Hon skriver:

Om vi klättrar till toppen av den stora pyramiden, slagna av de tysta vittnesbörden om majestätet av en stor glömd civilisation, och skådar ut över öknen, så ser vi på kort avstånd ett hav av mörka jordvallar — gravarna av det arbetande folk som dog under arbete på förverkligandet av en det mänskliga snilletts mest gigantiska skapelse. I vilket djup av mörker har icke denna civilisation försvunnit! Skall det någonsin bli oss möjligt att vinna tillräcklig kunskap om fakta för att därur vidga vår erfarenhet? Blott en omständighet är oss fullt klar. Det var en fåtalets civilisation. Ett fåtal hade tillgång till utomordentliga hemligheter av vetenskaplig kunskap, ett fåtal kunde njuta av att tillbringa sitt liv i sökande efter visdom och sanning; ett fåtal kunde omge sig med skönhet i mångahanda former. De många levde i djurisk okunnighet och i vidskepelse. De utnyttjades som lastdjur och dukade under för outhärdliga mödor. — — — Genom seklerna kan vi spåra en väg av blod och tårar, där mängder av våra bröder underkastats outhärliga lidanden. Betyder det intet för oss att mänskligheten äntligen i vår tid nått den punkt, då den kan göra ett slut på dessa lidanden? Äntligen, i vår generation, kan den fria sig från brottslig skuld i sjukdom, förnedring och död. Äntligen kan den öppna livets portar för trälände miljoner.

Ernst Mattssons

Snörmakeri & Bandfabriks-
Aktiebolag - Stockholm

Rontor och Fabriker: 33 Arbetargatan. Tel. R. 320 96, R. 81 89.
Försälfningslokal: 52 Klarabergsgatan. Tel. 137 96, Norr 196 96, - Affären grundad 1833

För Eglantyne Jebb ges det intet tvivel om att vi nu befinner oss vid en skiljeväg. Vår gamla väg går fram genom misstro och rivalskap mellan folken, genom en för privat vinst organiserad industrialism och finans med rustningar som korollarium — vilka i sin tur föder ny misstro och leder till nya världskrig, utkämpade med allt fruktansvärdare förstörelsemedel. Varnande auktoritativa stämmor ur de mest olika läger säger oss att det är vansinne, självmord att fortsätta på den vägen. Men framför oss öppnar sig också en ny väg, den ö m s e s i d i g a h j ä l p e n s väg. Om vi nu slår in på den vägen och, i stället för att med vetenskapens, teknikens hjälpmedel förintä varandra, inriktar oss på en samfällid jättesträngning för att bekämpa fattigdom, nöd och lidande under erkännande av individens och släktets ansvar för de svagaste, vad skulle detta innebära? Jo, ett slut på en oerhörd summa av mänsklig olycka, som icke behöver finnas, ett avskaffande av krig mellan nationer och klasser, en ny grundval för en ny värld. Vi står nu inför ett kategoriskt imperativ, menar Miss Jebb. Hur skall vi välja?

Att hennes insats i arbetet för att lindra världskrigets följder speciellt gällde barnen synes alldeles följdriktigt. Barnen är ju de svagaste, hjälplösaste i vår värld, och de representerar den framtid som hon trots allt hoppades på.

Det skulle föra för långt att här

mera utförligt redogöra för de idéer om barns fostran och utbildning som Miss Jebb framställer. Blott några ord om ett intressant skolexperiment, som inspirerats av den engelska föreningen Save the Children Fund och den Internationella Unionen.

I Budapest har M:me J. E. Vajkai organiserat "arbetsskolor", där hon sökt lösa det problem som i själva verket är en av vår civilisations allra viktigaste: hur skall man kunna motarbeta de själsdödande verkningarna av det mekaniserade industriarbetet? M:me Vajkais uppgift var att utbildad flickor, som slutat folkskolan, för det enkla yrkesarbete, vanligen sömnad, vilket måste bli deras framtida lott.

Hon började tillämpa det s. k. "gruppsystemet". Små kretsar av tio till tjuguflickor av olika åldrar arbetar kooperativt under valda "ledare", med kollektiva rättigheter och skyldigheter. Gruppen bedömer det arbete som göres av varje medlem och fastställer lönen. Genom detta system får arbetet ett reellt värde och en betydelse som svårligen avvinnes desamma på något annat sätt. (I alla händelser är försäljning av arbetsprodukterna oundgängligen nödvändig för upprätthållandet av dessa skolor i det utarmade Ungern.) Och man har funnit att flickornas arbetsvillighet i betydlig grad stimulerats genom detta system och att de känner glädje av att göra ett gott arbete för arbetets egen skull. Endast två tim-

Damskrädderi och Klänningssömnad

Tegnérsgatan 11. Stockholm. Tel. 95 81
(Hållpl. för spårvagnslinje 1 o. 6 samt busslinje 55.)

Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till 1:sta klass damskrädderi och klänningsateljé. Välgjort arbete och humana priser. Vördsamt *Ruth Gustafson*.

Välgjorda, billiga

Ottomaner

En bädd 45: —, två bäddar 85: —.

DANIELSSON, METAREGAT. 6.

Tel. Sö. 766, Sthlm. - Begär katalog.

mar dagligen meddelas i dessa skolor teoretisk undervisning. Erfarenheten har visat att "grupp"-arbetet i hög grad utvecklat barnens intelligens och deras vetgirighet rörande den yttre värld, med vilken deras egen lilla värld står i förbindelse. Så framgångsrik har M:me Vajkais verksamhet varit, att ungerska staten successivt övertagit dessa skolor.

Av de spridda drag ur Räddabarnsrörelsens historia, som innehålls i Miss Jebbs bok, är vad som berättas om "barnens påve" ur flera synpunkter av särskilt intresse. Save the Children Fund, som redan i början av sin verksamhet till alla möjliga organisationer och enskilda rikttat uppmaningar att hjälpa till i räddningsarbetet för de hungrande barnen, vände sig också till påven Benedictus XV. Det var i ett kritiskt ögonblick. Europa var delat i två fiendliga läger; historiska institutioner vacklade på sina grundvalar och oerhörda andliga och materiella värden, resultat av vår civilisations utveckling under sekler, hade förintats under jättkampen. Katoliker ur bägge lägren fordrade påvens uppgivande av sin neutralitet och anklagade honom för att gynna fiendemakterna. Hans upprepade försök att arbeta för fred och försoning och lindra lidandet tycktes blott minska hans popularitet. Trött av mödor och av år såg han sin levnadsdag närma sig sitt slut.

Då ställdes ännu ett krav på honom: en liten petition från Eng-

land med bön om hans understöd för en hjälpaktion bland de hungrande barnen, undertecknad av fjorton okända namn. De flesta var icke ens namn på medlemmar av den katolska kyrkan. Att låta petitionen ligga hade varit en lätt sak. Att bifalla den skulle medföra nya svårigheter. Så som meningarna för och emot de lidande barnen bröt sig. Av Benedictus XV:s avgörande berodde emellertid hur miljoner kristna både då och i framtiden skulle välja ståndpunkt. Med några få hedrande undantag hade de rika, de mäktiga, de som intog en framskjuten ställning tagit parti emot oss, men påven tog parti för oss, berättar Miss Jebb.

Emellertid framkallade påvens påbud att kollekt för de hungrande barnen skulle upptagas i katolska kyrkor en storm av förbittring. Men han stod fast i sitt beslut, och på Menlösa barns dag 1920 (enligt förslag av ärkebiskopen av Canterbury) upptogs för detta syfte kollekt både i Englands katolska kyrkor och i kyrkor tillhörande andra trossamfund — någonting som aldrig förut skett. För i katolska kyrkor insamlade medel fastställde påven att de icke skulle förvaltas av uteslutande katolska kommittéer eller användas endast för katolska barn. Alltså, när det gällde barnen, har påven Benedictus XV handlat i verkligt "ekumenisk" anda. Och det var i enlighet med hans uppfattning som Save the Children International Union bildades, varigenom den engelska föreningen upp-

Tandläkare ERIK LINDBLAD

Sveavägen 102, 2 tr. (Hiss). STOCKHOLM

Mottagning efter överenskommelse pr telefon 81980.

hörde att vara en isolerad nationell företeelse och genom en samorganisation trädde i förbindelse med kommittéer och föreningar som i andra länder arbetar för samma system.

Rädda-barnsrörelsen har varit och är en enande linje i den stora sönderingen. Dess verksamhet har givit impuls till den s. k. Genève-deklarationen, vilken antagits av Nationernas Förbunds femte församling den 24 sept. 1924 och utgör stommen till ett program för fortsatt arbete. Deklarationen framställer i fem korta teser de "barnens rättigheter, vilka böra erkännas och respekteras i varje civiliserat samhälle". Ännu en vacker gest till så många andra, säger man måhända! Men svaret är lätt att finna: om under en period av exempellöst uppjagade nationella lidelser internationellt samarbete för lidande barn kunnat igångsättas, så kan ej tanken på fortsättning och utveckling av detta arbete under lugnare tider betecknas som utopisk. Och om än det praktiska arbetet för förverkligande av deklarationens syften kommer att utföras av krafter utanför Nationernas Förbund, är dock situationer tänkbara då Nationernas Förbunds ställningstagande kan vara av den största betydelse. Vad som behövs är kvinnor och män besjälade av den anda som uppbar Eglantyne Jebbs liv och verk.

ANNA KLEMAN.

En viktig sak.

Plats har begärts för nedanstående.

Vem känner ej henne, som efter mannens död sitter med sina barn berövad sitt och deras uppehälle? Till sorgen och saknaden efter den bortgångne sällar sig de djupaste bekymmer för utkomsten. Änkan har ingen pension att vänta, intet kapital att leva på. Förtvivlad söker sig hennes tanke fram genom mörkret efter en ljustråle. Och — längst därinne i hjärtat sitter en blödande tagg, en undrande fråga hur han, den käre, så tanklöst kunde urakrlåta att sörja för de sina i händelse av sin bortgång. Han var icke statsanställd, men under hans livstid räckte inkomsterna till ett jämförelsevis bekymmersfritt liv för familjen.

Eller det är ett av dessa hem, där det går "flott" till. Hustru och barn ha betraktat överflödet, nöjena, bilen, resor etc. såsom tillhörande dem lika naturligt som huvud, hand och fot. Ingen tanke finnes på livets förgänglighet. Men plötsligen kommer liemannen en dag och tar sin skörd. Allt ramlar tillsammans och boet visar skulder allenast. Intet finnes över åt änkan och barnen. Vad skall hon taga sig till?

Eller är det ett par åldriga makar, som de sista åren levat på mannens personliga pension. När han dör före hustrun, står hon där fullständigt medellös. Har hon barn, är hon nu hänvisad till deras underhåll — eller kanske ålderdomshemmet — i varje fall nödd att under sina sista levnadsår bära på vissheten att hennes död blir en lättnad för andra. Exempler kunde varieras tusenfaldigt.

Å andra sidan kan ju framhållas motsatsen till det sagda, visande makens kärleksfulla omsorg om de sina i fall av hans bortgång. Men det sorgliga och beklagansvärda är att de äro så jämförelsevis få, de som så handla. Och den omständigheten, att änkor och barn så alltför ofta utsättas för

Har Ni
**Huvud-
värk?**

Då bringa TOGAL-tabletterna hjälp på några få minuter. Rek. av läkare. Finnes på apoteken å Kr. 2:40 och 0:85.

V. A. Palmérs
Gravvårdsutställning

Norrtullsgatan 38, Stockholm

Tel. 206 182

Bost. 312946

outsägliga umbäranden — ödesdigra nog — berättigar till en allvarlig fråga om ej något kan göras för att väcka den personliga ansvarskänslan, hos såväl män som kvinnor, i denna sak.

Vi ha folkpensioneringen, men envar vet hur minimal och otillräcklig den är. Om det är hopplöst att finna en utväg till ytterligare obligatorisk skyldighet för unga makar att sörja för en efter mannens eventuella död utfallande pension eller dylikt, är det kanske ej hopplöst att genom pressen väcka en diskussion till liv, som kunde ruska upp i detta avseende sovande samveten. Kunde verkan därav hjälpa en eller ett par övergivna änkor ur deras beklämmande ställning vore dock något vunnet.

Och kvinnorna må också här ta saken i sina egna händer. De få icke glömma att sörja för morgondagen, de heller, lämnande åt mannens godtycke att ordna för hustruns och barnens existensmöjligheter om han faller ifrån.

Det är både förvånande och upprörande hur otroligt stor försummelse som förefinnes i denna sak.

ELISE SÖDERLUND.

F.-B.-F.-kretsarna.

Båstadskretsen hade den 6 mars ordnat en föreläsning av rektor Ernst Larsson över Ludvig Holberg med uppläsning ur hans Erasmus Montanus. Efter föreläsningen följde ett animerat samkväm å Hotell Båstad.

Halmstadskretsen samlades den 18 mars till en fastlagsfest. Borden voro vackert dekorerade med påskliljor och björkris, färgade ägg, tuppar och harar och en myckenhet av levande ljus i ljusstakar i form av blommor, de sistnämnda liksom en samling glada påskkäringar förfärdigade av Fredrikor. Programmet upptog en Beet-hovensonat, spelad av fru Hildingh,

sång av fru Lindelöf, deklamation av fröken Håkansson och H. C. Andersens "Det er ganske vist" föredragen på originalspråket av fru Bergstrand. Efter ett angenämt samkväm med supé förrättades auktion på bordsdekorationerna, som fingo en strykande åtgång.

Hudiksvallskretsen höll sitt årsmöte den 10 mars å Stadshotellets festivitetsvåning.

Styrelsen fick samma sammansättning som föregående år med undantag av att fröken Sigrid Enlund på grund av sjukdom undanbett sig sekreterarskapet. I hennes ställe valdes fru A. M. Murray. Som suppleant efter fru Murray valdes fröken G. Östman.

Till ledamot i länets stipendienämnd valdes på 5 år fru Anna Hellgren, Hudiksvall, med fru Hildur Sundblad, Iggesund, som ersättare.

Efter årsmötet vidtog ett samkväm med teservering. Fru Stina Rodenstam, kretsens ordförande, höll ett instruktivt föredrag om Stockholmsutställningen 1930, beledsagat av ljusbilder. Fru Gerda Viberg utförde pianomusik, och fru Murray avslutade samkvämet med ett anförande över ämnet: "Lägg din själ i din gärning".

Hälsingborgskretsen hade den 2 mars tillsammans med Vita Bandet och Hälsingborgs husmodersförening anordnat ett föredrag av dr Ada Nilsson från Stockholm i Magistratens sessionssal. Dr Nilsson redogjorde för kommittébetänkandet angående moderskapskydd och slutade sitt föredrag med att uppmana kvinnorna till propaganda för ett effektivt moderskapskydd.

Mötet öppnades av husmodersföreningens ordförande fru Ruth Borg och å ordnarnas och publikens vägnar avtackades doktor Nilsson av kretsens ordförande fröken Signe Wennberg.

Den 19 mars sammanträdde kretsen i sin klubblokal vid Kungsgatan, varvid Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kurs-

Dr. Med. J. MÖLLER,

Homöopatisk Praktik, Stockholm.

Mott. 10—1, 3—5, Sönd. 1—3. T. V. 4863.

Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.

Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

Vid be- Kapp- & Dräkttyger vänd
hov av Eder till

David Södermans Klädeshandel

Drottninggatan 22

Stockholm

ledarinna fröken Signe Rosenberg, Stockholm, inför en talrik och intresserad publik höll ett föredrag om "Kvinnornas insatser i fattigvårds- och barnavårdsarbetet".

Vid klubbafn den 28 mars berättade fru Märta Adolphsson om: "En biltur från Helsingborg till slotten vid Loire". Föredraget beledsagades av en mängd vackra bilder.

Härnösandskretsen hade sitt årsmöte den 14 mars. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och decharge beviljades styrelsen. Därefter företogs val. Den förutvarande styrelsen omvaldes och utgöres av fröken Gerda Agrell, fru Ellen Bucht, fröken Olgä Berglund, fröken Edith Lindberg och fröken Emma Westerström. Vid årsmötet dryftades frågan om moderskapsförsäkringen.

Den 28 mars hade kretsen anordnat en allmän sällskapsafton å Stadshotellets festvåning. Fru Ellen Bucht hälsade de närvarande välkomna, varpå fröken Ida v. Plomgren höll föredrag över ämnet: "Tre pionjärer". Det synnerligen fängslande föredraget åhördes med spännt intresse och mottogs med livligt bifall. Därjämte förekom sång av fröken Greta Fürst och musik av fru Greta Pettersson samt en av fru Maja Wickberg med utmärkt talang framförd humoristisk berättelse. — Ett par Härnösandsmålare hrr C. Rydell och O. Fredlin bjödo på en utställning av deras senaste produktion.

Karlskronakretsen hade den 26 febr. årsmöte. Under omval stående styrelseledamöter, fruarna Eva af Geijerstam och Sigrid Hagströmer, återvaldes och i stället för fru Mary Granström, som avflyttat från staden, invaldes fröken Signe Nelson. Suppleanten fröken Disa Skantze omvaldes och nyvaldes som suppleanter friherrinnan Stina Palmquist och fru Lisa Thomson.

Efter slutade förhandlingar lämnade fru af Geijerstam ett livfullt referat av förbundets årsmöte i Gävle 1929, och vid det därpå följande samkvämet bjöds på sång

av fru Thyra Johansson till ackompanjemang av fru Gyllencreutz samt uppläsning av fröken Disa Skantze ur Vasarnes ätt. Därtill fick kretsen njuta av fru Ingrid Andersén-Borells framförande av Björnsons Bergliot till musikdirektör Folke Sandbergs ackompanjemang.

Kristianstadskretsen hade den 24 mars tillsammans med övriga kvinnoföreningar på platsen, K. F. U. K., Vita Bandet, Moderata kvinnor, Frisinnade kvinnor och Husmodersföreningen, anordnat föredrag å Högre Allm. Läroverket av fröken Signe Rosenberg över ämnet "Kvinnornas insatser i fattigvårds- och barnavårdsarbetet". Fröken Clara Munk af Rosenschiöld hälsade de närvarande välkomna och överlämnade ordet åt föredragshållarinnan, som efter slutat föredrag avtackades av fru Anna Lundquist.

Lundakretsen sammanträdde tisdagen den 18 mars under ordförandeskap av fru Anna Herrlin. Sedan års- och revisionsberättelserna för kuratorsverksamheten för psykiskt sjuka genomgåts, redogjorde ordf. med några ord för den betydelse verksamheten i sin helhet samt Hershahemmet visat sig ha för de sjuka.

Därpå höll fröken Signe Rosenberg från Stockholm ett synnerligen lärorikt och intressant föredrag om "Kvinnornas insats i fattigvårds- och barnavårdsarbetet".

Lunds stads barnavårdsinspektör, överlärare Angberg lämnade några uppgifter om arbetet i Lund, varefter ordf. avslutade mötet, vilket följdes av samkväm.

Till sammanträdet voro inbjudna styrelserna för fattig- och barnavården i Lund och omkringliggande kommuner.

Malmökretsen firade den 17 mars sin 20-åriga tillvaro som självständig krets med en ståtlig fest å Kungsparkens restaurang. Kretsens ordförande fru E. Quensel hälsade de närvarande välkomna och överlämnade ordet till fröken Signe Rosenberg från Stockholm som höll ett föredrag om "Kvinnornas insatser i fattigvårds- och

BEN-

och fotåkom-
mor b o t a s .

Ruben Theander

ex. sjukgymnast.

Fotvårdskliniken, Hantverkareg. 36¹. Obs.! Kostnadsfri rådfrågn. Kh.30766

barnavårdsarbetet". Härefter höll fru Quensel kvällens högtidstal erinrande om hur Malmö och Lund ursprungligen utgjort en gemensam krets men att i mars 1910 beslöts att man skulle arbeta var för sig i tvenne självständiga kretsar. I en minnesgod tillbakablick på de gångna åren erinrade fru Quensel om personliga insatser som gjorts för kretsens utveckling samt om de arbetsuppgifter som tagits upp och fortförts. I samband härmed visades en del skioptikonbilder från Fredrika-Bremer-Förbundets olika verksamhetsområden samt porträtt av dess stiftarinna och andra ledande personligheter.

Vid det därpå följande festliga samkvämet framförde dr Eva Smedberg kretsens varma tack till dess avhållna ordförande för vad hon med sina kloka råd, sin initiativkraft och energi utträttat till kretsens bästa. Sedan fru Siri Petré och hovrättsnotarie Elisabeth Nilsson från olika utgångspunkter likaledes framfört ett tack till kretsens mångåriga ordförande avsjöngs en munter bordsvisa, telegram upplästes och fröken Elna Persson framförde en hälsning från Lundakretsen. Till sist uppläste fru Lina Gren-Nilsson en i anledning av jubileet av henne författad dikt.

Norrköpingskretsen hade onsdagen den 5 mars anordnat en dramatisk-musikalisk soaré å det gamla minnesrika Stadshuset. Festen, som var besökt av en fulltalig och entusiasmerad publik, bar alltigenom prägeln av en stämningsfull och vacker hyllning av längesedan svunna tider, vilka frammanades såväl i ord som toner. Första numret på programmet var en festpolonäs av Myrberg för piano och två violiner, utförd av fröken Carin Hellman och fru Elsa Alkman samt en liten musiker vid orkesterföreningen. Som inramning till festen i dess helhet stod ett orienterande föredrag om 1840-talets Norrköping av fröken Esther Lindström samt en vacker versifierad epilog, ävenledes författad och

framförd av fröken Lindström. Föredraget gav åhörarna en livfull och roande bild från forna dagars Norrköping.

Därefter följde en liten underhållande enaktare, kallad "Mamsell Rickmans skola vid Reefvens grund", för tillfället hopskriven av fröken Elsa Westergren.

En gammal vals melodi, "Glittrande vågor", arrangerad för piano och två violiner, satte auditoriet till yttermera visso in i stämningen från farfars och farmors tid, och ridån kunde gå upp för "En aftonunderhållning i fru Dora Söderbergs salong", där fruarna Söderberg, Arosenius, Rundstedt och mademoiselle Ottilia Löfvander höllo en liten kombinerad skvaller-, handarbets- och musikafton, varvid fru Söderberg sjöng franska chansoner, fru Arosenius spelade Beethovens "An Elise" och fru Rundstedt högläste ur Norrköpings Tidningen, som Blad-Lena nyss lämnat av i köket — det senare ett moment av kostlig humor! Författarinorna till den lilla pjäsen, fröken Lindström och fru Ingeborg Hanström samt fröken Westergren, blevo vederbörligen och hjärtligen hyllade.

Efter den dramatiska underhållningen vidtog en smakfullt arrangerad tesupé. Anordningarna vid supén såväl som med scenen och alla de tusen och en småsaker, som ligga bakom en kväll sådan som denna, ha med energi och talang letts av fru Ebba Beckman.

Den 3 april hade kretsen tillsammans med andra kvinnoföreningar i Norrköping ett möte, varvid fröken Signe Rosenberg, Stockholm, talade över ämnet "Kvinnornas insatser i fattigvårds- och barnavårdsarbetet.

Nyköpingskretsen hade den 28 febr. anordnat soaré i Högre Allm. läroverkets aula, varvid Marianne Mörner föredrog spanska folkvisor och Delsbostintan berättade historier från Hälsingland. Sista nummer på programmet utgjordes av "En fäbodfärd" med gemensamt upp-

Administrativa ärenden, särskilt hos Jordbruksdepartementet, Domänsdepartementet, Domänstyrelsen, Lantbruksstyrelsen, Lantmäteristyrelsen, Egnahemsstyrelsen och Kammarkollegium.

Förmedling av lån till kommunala myndigheter.

Aktiebol. Victor Johanson

Kungsg. 13, Biblioteksg. 11 - Sthlm
Telefoner: 2872, 2889, 15932, 15934.

(Organisationsbyrå för den jordbrukande befolkningen.)

trädande av fröken Mörner och "Stintan". Den förra sjöng fåbodlåtar och folkvisor och den senare gav en humoristisk framställning av fåbodlivet samt blåste låtar på sin vallpipa.

Soaréns behållning går till F.-B.-F:s pensionsfond.

Den 14 mars sammanträdde kretsen i Odd Fellows klubblokal. Sedan en del föreningsärenden föredragits och fru Eva von Krusenstjerna med fru Lisa Smedberg som suppleant utsetts att representera kretsen vid förbundets årsmöte i Stockholm i juni samt kretsen anslutit sig till förbundets förslag till skrivelse angående moderskapskydd höll dr Lydia Wahlström föredrag om nutidens krav på en fysiskt och psykiskt friskare kvinnotyp. Under den därefter följande supén dryftades livligt de i föredraget framförda synpunkterna.

Stockholmskretsen hade måndagen den 7 april sammanträde å Årsta klubblokal, varvid fröken Kerstin Hesselgren och dr Ada Nilsson redogjorde för det föreliggande förslaget om moderskaps-hjälp, den förra med utgångspunkt av de gjorda ekonomiska beräkningarna, den senare berörande de föreslagna socialhygieniska anordningarna. Mötet gjorde ett uttalande för att det nu för första gången framkomna förslaget till understöd av obe-medlade och mindre bemedlade mödrar måste ofördröjligen lagfästas.

Umeåkretsen hade den 18 febr. årsmöte i samband med samkväm hos frkn Ingeborg Öquist. Ordföranden omtalade i sitt hälsningsanförande, att det stipendium, som av frkn Ebba de Laval skänkts till Umeå Flickskola och som enligt gåvobrevet icke skulle komma att utdelas förrän efter en följd av år, genom ändrade bestämmelser redan detta år får utdelas. Stipendiet utgör 400 kr. och skall tilldelas elev, som är mindre bemedlad och med goda vitsord om flit och gott uppförande genomgått

Flickskolans 7:e eller 8:e klass. Elev, som tillhör S. S. U. H. eller liknande förening, har företräde.

Under året har 500 kr. sänts till den kommitté, som tillsatts för insamlandet av medel till en fond för pensionerandet av förbundets befattningshavare.

Kretsen hade vid årets slut 131 medlemmar, och inkomster och utgifter balansera på kr. 1,019:37. Den förutvarande styrelsen återvaldes och utgöres den av fru Bertha Ringstrand, fruarna Fanny Bergström, Gurli Forsberg, Tekla Nyman och Elisabet Grahn samt frkna Ingeborg Öquist och Anna Hörnell. Även revisorerna fruarna Ester Lindgren och Anna Gillberg samt deras suppleanter frkn Fanny Holmberg och fru Vilma Kinch återvaldes.

Efter årsmötesförhandlingarna vidtog ett animerat samkväm, varvid fru Elna Mählén glädde de närvarande med vacker sång, ackompanjerad av fru Ester Arnell.

Varbergskretsen hade den 14 febr. årsmöte å Stadshuset. Års- och revisionsberättelserna föredrogos och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Styrelsen omvaldes med undantag av fru Märta Wallenius, från vilken avsägelse förelåg. Som ersättare valdes fru Anna Uddenberg. Styrelsen utgöres således av fru Maja Lundgren, ordf., fru Berna Larsson, v. ordf., frkn Tora Lundgren, sekr., frkn Elevine Tjernström, kassaförvaltare, och fru Karin Sundh, mötesvärdinna. Suppleanter: fruarna Agnes Kumlin och Anna Uddenberg. Revisorer och revisorssuppleanter omvaldes med undantag av frkn Hildur Håkansson, som avsagt sig uppdraget. I hennes ställe valdes fru Anna Collin. Till kretsrepresentant i länets stipendienämnd omvaldes frkn Elevine Tjernström.

Fil. kand. fru Lisa Mårtensson-Frenne höll ett med stort intresse mottaget föredrag över ämnet Några kvinnogestalter. — Senare vidtog tesupé och samkväm.

RONNEBY BRUNN

Sveriges förnämsta kurort. Säsong 1930 5 juni—slutet av augusti.

Alla moderna kurmedel och fullständig medicinsk
behandling av framstående läkare.

Den 28 mars samlades kretsen å Stads-
huset. Fröken Jeanna Oterdahl höll ett med
stort intresse mottaget föredrag om Leo-
nora Christina Ulfeldt.

Vid det därpå följande samkvämet före-
drog fröken Oterdahl några av sina egna
dikter.

Till representanter för Varbergskretsen
vid årsmötet i Stockholm utsågos fruarna
Maja Lundgren, Karin Sundh och Anna
Lisa Hermansson.

Vänersborgskretsen hade den
27 febr. årsmöte å Frimurarelogens restau-
rang. Ordförandens och styrelsens avsäg-
elser och avböjanden av omval föredrogos.
Styrelsens beslut att inför eventualiteten
att inga förslagsnamn till ny ordförande
skulle framföras föreslås mötet att upp-
skjuta styrelsevalet och tillsätta en kom-
mitté tills vidare för att förvalta kretsens
medel framställdes och resolverades. Till
kommitterade utsågos fru Annie Bergqvist,
fröken Stina Edström och fru Malin An-
dersson.

Till kretsens representant vid förbun-
dets årsmöte i Stockholm i juni utsågs
doktor Julia von Sneidern.

Växjöskretsen hade den 6 mars
årsmöte under ordförandeskap av dr Rut
Grubb, som före förhandlingarnas början
dröjde vid den förlust som förbundet lidit
genom fru Lilly Hellströms bortgång. Kret-
sen, som tillkommit efter ett av fru Hell-
ström i Växjö hållet föredrag om F.-B.-
F:s syften och verksamhet, beslöt avsända
ett kondoleanstelegram till den avlidnas
syster. Vid därpå förrättat styrelseval om-
valdes de tre i tur att avgå stående med-
lemmarna, fru Blenda Sylvan, fru Eva
Nordenskjöld och fil. kand. fru Elsa Sund-
berg, ävensom styrelsesuppleanterna frök-
narna Eva Lundgren och Kerstin Berg-
gren samt revisorerna fru Klara Möller
och fröken Emilie Lundgren och deras sup-

pleanter fröknarna Alma Nilsson och Karin
Arvidsson. Att representera kretsen vid
årsmötet i Stockholm 16—17 juni valdes
fru Blenda Sylvan, fröken Eva Lundgren
och fru Elsa Smedberg. Medlemsantalet
var vid 1930 års början 160.

Förslagen till utlåtande av F.-B.-F. angå-
ende frågorna om gift kvinnas nationalitet
samt om moderskapsskydd upplästes, och
kretsen anslöt sig till desamma.

Efter förhandlingarna sjöng fru Inga
von Zweigbergk några sånger, ackompan-
jerad av fru Hedvig Lindvall. Därefter
höll lektor Erik Ternér föredrag om vår
moderna diktning. Till föredraget hade
inbjudits flickskolans åttonde klass.

Styrelsen konstituerade sig för 1930 så-
lunda: dr. Rut Grubb, ordf., fru Elsa Smed-
berg, v. ordf., fru Blenda Sylvan, sekr., och
fröken Elisabeth Johanson, kassaförvaltare.

Den 13 mars anordnade kretsen tillsamman
med Husmodersföreningen, Växjö so-
cialdemokratiska kvinnoklubb, K. F. U. K.
och Vita bandet offentligt föredrag å Stads-
hussalongen av fröken Signe Rosenberg
över "Kvinnornas insatser i fattigvårds-
och barnavårdsarbetet". Efteråt samkväm
med sång av fru Ingeborg Fjellman, ac-
kompanjerad av fru Hedvig Lindvall.

Ystadskretsen hade den 6 febr.
årsmöte. Vid förrättat styrelseval återval-
des fru Maja Strandberg till ordförande och
fru Ingeborg Borg till v. ordf. Övriga sty-
relsemedlemmar, fruarna Clary Schultz och
Fanny Welinder samt frkn Elin Strandberg,
omvaldes, liksom suppleanten, fru Julia
Beckman.

Även revisorerna, frkna Bertha Grönvall
och Ida Malmborg, återvaldes, liksom deras
suppleanter fru Thora von Normann och
frkn Ellen Månsson.

Till kretsens ombud vid förbundets års-
möte i Stockholm valdes, jämte ordföran-
den, frkna Emilia Davidsson och Elin
Strandberg samt fru Olga Aartelo, med

HUSMÖDRAR! Vid inköp av konserver, frukt, kaf-
fe m. m. efterhör priserna hos oss.

HUSMODERNS specialblandningar av KAFFE

Blandning "Extra" Kr. 5:— pr kg., N:o 1 4:— pr kg., N:o 2
3: 50 pr kg., N:o 3 3:— pr kg., N:o 4 2: 75 pr kg.

Husmoderns Konserv- och Fruktlager
Nybrog. 41 Stockholm Tel. Ö. 9372

fruarna Tengberg och Beckman som suppleanter.

Beslut fattades om att utdela ett stipendium på 200 kr. som hjälp vid yrkesutbildning åt någon Ystadsflicka.

Föredrag hölls av förf. Theodor Tufveson om "Vad Wranér har att berätta om gamla tider".

Örebrokretsen samlades måndagen den 10 febr. till årsmöte. Därvid omvaldes till ordf. föreståndarinnan vid Risbergiska skolan frkn Martha Grönwall. Vidare omvaldes i styrelsen: fruarna Signe Lundgren, v. ordf., Elin Lind, Elisabeth Karlsson, kassaförv., Lalla Lysell, Karin Molin, Elin Pohlmann, v. sekr., och frkna Hanna Bratt och Elsa Lindh, sekr. Även revisorerna, frkna Gunnil Blomkvist och Sigrid Håkanson, omvaldes jämte förutvarande suppleanter. Med anledning av fru Ann-Margret Holmgrens förestående 80-årsdag höll fru Elsa Perselli ett med stort intresse åhört föredrag om "Ann-Margret Holmgrens livsgärning i kvinnorörelsens tjänst."

Av årsberättelsen framgick bl. a., att kretsen i likhet med föregående år anordnat dels enskilda kretsmöten med föredrag, sång, musik, servering m. m. och dels offentliga möten med föredrag i aktuella ämnen.

Till förmån för F.-B.-F:s insamlingsfond anordnades i början av 1929 en soaré å Stora Hotellet och en sagoafton å Risbergiska

skolan. Dessa tillställningar jämte insamling på listor inbringade 823 kr., vilken summa kretsen hade glädjen att överlämna å årsmötet i Gävle.

Trenne bocirkclar ha varit i verksamhet bland medlemmarna. För vuxen kvinnlig ungdom ha i likhet med föregående år språkurser varit anordnade. Upplivningsbyrån för kvinnligt yrkesval har också fortsatt sin verksamhet.

Kretsen räknade vid årsskiftet 135 medlemmar.

Till förmån för F.-B.-F:s verksamhet hade kretsen den 19 mars en underhållningsafton i Risbergiska skolan under medverkan av fröken Hanna Bratt, fröken Julia Tideström och vid flygeln rektor J. Lind.

Programmet bjöd på uppläsning i urval av dikter av O. Levertin och Berit Spång samt prosastycken.

Mest stämmningsfull blev kanske den gripande uppläsningen av "Snöfrid" och en av Selma Lagerlöfs Kristuslegender med musikaliska inslag av starkt konstnärlig verkan. Fröken Tideströms vackra sång smälte väl in i programmet.

Skolans högtidssal var festligt prydd med grönt och blommor. Ett par skolrum hade ordnats för sällskaplig samvaro, varvid man kunde förse sig med frukter m. m. från den i korridoren ordnade buffén. Publikens talrik och tacksamt intresserad.

Kobbs Théer

äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga thévänner.

Begär därför alltid

Kobbs Thé

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
Redaktör: *Ellen Klemm*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50 27 62.

Solbacka Läroverk

(Internat för gossar; 30:e läsåret.)

Realskola under K. Skolöverstyrelsens inspektion.

Examensrätt. Fullständigt treårigt *gymnasium* påbörjas i höst med 1:sta latin- och realring.

Härligaste sörmländsk natur. Skog och sjö. Härdande friluft- och idrottsliv. Moderna lokaler. — Höstterminen börjar 1 sept., inträdesprövningar under senare delen av maj. — Fullgott uppförandebetyg fordras. — Avgifter pr läsår f. n.: klass 2—3 kr. 2,000:—, klass 4—6 kr. 2,100:—, ring I kr. 2,400:—.

Ferieskola 7 juli—16 augusti.

Skolans inspektor: *Rektor Carl Svedelius*, Stockholm. — Post- och järnvägsstation: *Stjärnhov* (vid Västra stambanan, 84 km. från Stockholm). Rt. *Stjärnhov 17*. — Närmare upplysningar genom

Rektor Folke Goding.

Bomullsgarn.

Domestiker.

Lärfter.

Hollands.

Madapolam.

Nainsock.

Flaneller.

Kulörta

Bomullstyger.

Lakansvävnader, m. m.

— INGEN —

HUSMODER

KAN UNDVARA

GEFLE GARN

och

SVANENS

VÄVNADER

Åttioårig erfarenhet garanterar varan.

Som snö för solen

försvinner Edra fläckar på tyg och möbler
om Ni använder rengöringsmedlet

Radiôr ☺»☺

Finns hos varje färg- och kemikalieaffär.

Innehåll.

Drottning Victoria. Av *Lizinka Dyrssen*.

Utsikterna på kontorsbanan just nu. Av *Edith Lindblom*.

Charlotte Willerding. Av *Ester Luffeman*.

S. B. K. 20 år.

Haagdemonstrationen.

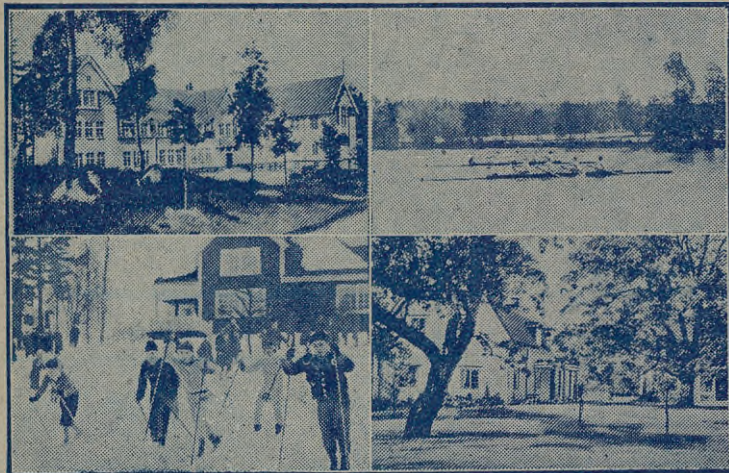
Förbundets skrivelse till K. Maj:t angående moderskapsskydd.

Eglantyne Jebb och hennes verk. Av *Anna Kleman*.

Från bokvärlden. Av *Hilma Borelius*.

En viktig sak. Av *Elise Söderlund*.

F.-B.-F.-kretsarna.

LUNDS- BERGS SKOLA

(VÄRMLAND)

mottager elever som fyllt 10 år. Begynnelseklassen motsvarar klass I i den 5-åriga realskolan. Fullständigt real- och latin-gymnasium. Elever, som erhållit flyttning vid statens läroverk, intagas utan prövning. — Engelska är begynnelsespråk men komplettering i detta ämne kan ske efter inträdet, i den mån sådan är nödvändig, varvid skolan med intill kr. 200:— pr elev bidrager till de privatlektioner som i detta ämne erfordras till klasserna II och III.

Omsorgsfull fysisk fostran. Tennis- och fotbollsplaner, löparbanor och planer för allmän idrott finnas. Ävenså finsk badstu, kallbadhus, kapproddningsbåtar m. m. Hälsosamt läge 130 m. över havet. Högsta betyg i uppförande fordras.

Prospekt och upplysningar på begäran. Postadress: Lundsbergsskola.

Lundsbergs Skola i april 1930.

E I N A R G A U F F I N Rektor